KINNITATUD
direktori käskkirjaga nr 5-Ü 15.09.2015.a
MUUDETUD
direktori käskkirjaga nr nr 6-Ü 29.11.2016.a

Järvakandi Kooli

ÕPPEKAVA

Sisukord

1. Üldsätted ... 3
2. Kooli eripära, väärtused ning kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid ... 5
   2.1 Eripära ja põhiväärtused ... 5
   2.2 Õppe- ja kasvatuseesmärgid ... 6
3. Õppekorraldus ... 6
   3.1 Üldpõhimõtted ... 6
   3.2 Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valikainete ja võõrkeelte valik ... 7
      3.2.1 Tunnijaotusplaan ... 7
      3.2.2 Valikainete ja võõrkeelte valik ... 8
   3.3 Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine ... 9
   3.4 Pädevused ja nende kujundamine ... 11
      3.4.1 Üldpädevused ... 11
      3.4.2 Pädevused kooliastmeti ... 12
      3.4.3 Pädevuste kujundamine ... 15
4. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused ... 17
   4.1 Õppekava rakendamist toetavad tegevused ... 17
   4.2 Õppekäigud ja muu taoline ... 19
5. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise korraldus ... 20
6. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus ... 21
   6.1 Hindamise alused ... 21
   6.2 Hindamise eesmärk ... 21
   6.3 Kujundav hindamine ... 21
   6.4 Teadmiste ja oskuste hindamine ... 22
   6.5 Teadmiste ja oskuste kontroll ... 24
   6.6 Käitumise ja hoolsuse hindamine ... 25
   6.7 Kokkuvõttev hindamine ... 26
   6.8 Täiendavale õppele jätmise, järgmisse klassi üleviimise ning klassikursust kordama jätmise üldised tingimused ja kord ... 27
   6.9 Põhikooli lõpueksamid ja lõpetamine ... 27
   6.10 Hinde vaidlustamine ja vaidlusküsimuste lahendamine ... 28
7. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord ... 28
   7.1 Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted ... 28
   7.2 Õpilaste abistamise võimalused ... 30
8. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine ... 32
9. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana ... 33
10. Liikluskasvatuse teemad kooliastmeti, mis tulenevad riiklikes õppekavades sätestatud läbivast teemast „Tervis ja ohutus“, nende käsitlemise ulatus ning kavandatud liikluskasvatusalased tegevused ... 34
11. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamise korraldus ... 36
12. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted ... 37
13. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord ... 38

ÜLDOSA

1. Üldsätted

1) Järvakandi Kooli õppekava (edaspidi *kooli õppekava*) on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on lähtutud „Põhikooli riiklikust õppekavast“ (Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1) ja kooli arengukavast, pidades silmas Järvakandi valla vajadusi ja kasutatavaid ressursse.

2) Õppekava on väljundipõhine, st et rõhuasetus on õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste/pädevuste omandamisel ja nende hindamisel. Hindamise aluseks on tasemeti kirjeldatud õpitulemustele/pädevustele toetuvad kriteeriumid, mis on eelduseks kujundava hindamise rakendamiseks. Õppeprotsessi kirjeldamine toimub õpetaja töökava tasandil.

3) Väljundipõhine õppekava toetab mõtteviisi, mille kohaselt keskendutakse õpitulemustele/pädevustele ning kujundavale hindamisele. Väljundipõhise õppekava mõtteviisi aluseks on mudel, milles on keskne roll üldpädevustel ja valdkonnapädevustel ning millele lisanduvad läbivad teemad. Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu, põhinedes lõimingul ja keskkonna korraldusel.

4) Kõik koolis tegutsevad isikud lähtuvad oma tegevuses „Põhikooli riiklikus õppekavas“ §2 lõikes 3 sätestatud üldinimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest, milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

5) Põhikoolis ainevaldkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Põhikooli riiklikus õppekavas“ §7, §9 ja §11 seatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele.

6) „Põhikooli riiklikus õppekavas“ §4 lõikes 3 esitatud üldpädevused on valdkonna- ja aineülesed ja nende kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ning kodu ühine eesmärk.

7) Õppekavas mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

8) Kooli õppekava üldosas esitatakse:

   kooli eripära, väärtused ning õppe-ja kasvatuseesmärgid (PRÕK §24 lõige 6 p 1);

   õppekorraldus - tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valikainete ja võõrkeelte valik, läbivate teemade ja lõimingu rakendamine (PRÕK §24 lõige 6 p 2), pädevuste kujunemine (PRÕK §4 lõige 2);

   õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline (PRÕK §24 lõige 6 p 3);

   III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord (PRÕK §15 lõige 9; PRÕK §24 lõige 6 p 4);

õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus (PRÕK §24 lõige 6 p 5; PRÕK §21 lõige 6; PRÕK §21 lõige 7; PRÕK §19 lõige 4; PRÕK §22 lõige 4; PRÕK §21 lõige 4; PRÕK §21 lõige 5; PRÕK §19 lõige 3;

hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord (PRÕK § 24 lõige 6 p 6; PRÕK § 22 lõige 7; PGS § 17 lõige 4);

karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine (PRÕK §24 lõige 6 p 7);

õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana (PRÕK §15 lõige 9; PGS §17 lõige 4);

liikluskasvatuse teemad kooliastmeti, mis tulenevad riiklikes õppekavades sätestatud läbivast teemast „Tervis ja ohutus“, nende käsitlemise ulatus ning kavandatud liikluskasvatusalased tegevused (Vabariigi Valitsuse 20.10.2011.a määrus nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ §6 lõiked 3 ja 4)

õpilaste ja lastevanemate teavitamise, nõustamise korraldus (PRÕK §24 lõige 6 p 8);

õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted (PRÕK §24 lõige 6 p 9);

kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord (PRÕK §24 lõige 6 p 10).

9) Kooli õppekava terviktekst sisaldab lisaks õppekava üldosale ka ainekavasid. Ainekavad on koondatud ainevaldkonniti ja esitatud põhikoolis klassiti. Ainekavad on esitatud viisil, et aidata kaasa kujundava hindamise rakendamisele koolis ning lähtuvad väljundipõhise õppekava koostamise põhimõttest.

10) Ainevaldkondades esitatakse:

õppeained ja nädalatundide jaotumine klassiti;

valdkonna kirjeldus;

üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes;

lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega ning lõimimist toetavad läbivad teemad.

11) Ainekavades esitatakse:

õppe- ja kasvatuseesmärgid;

õppeaine kirjeldus;

hindamine;

füüsiline õpikeskkond;

õpitulemused kooliastmeti;

õppesisu ja õpitulemused klassiti (teemade lõikes);

seos õppekava läbivate teemadega ning lõimumine teiste õppeainetega.

12) Kooli õppekava üldosa ja ainekavad on kättesaadavad kooli kodulehel.

13) Õppekava koostamise ja arendamise korraldamise eest vastutab kooli direktor.

2. Kooli eripära, väärtused ning kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

2.1 Eripära ja põhiväärtused

Kooli tunnuslause on „Õppimine sillutab teed tulevikku“.

Kooli missiooniks on kasvatada haritud ja Eesti Vabariigile lojaalset kodanikku, kes suudab seista rahvuse ja kultuuri säilimise eest ning oskab toime tulla oma elukorraldusega muutuvas ühiskonnas. Kool võimaldab õppijatel jõuda pädevusteni, mis on vajalikud inimesele eluks tänapäeva maailmas ning luua tingimused õpilaste võimetekohaseks arenguks. Kujundada

valmisolek elukestvaks õppeks. Tagada antava hariduse stabiilsus ja usaldatavus.

Arendada akadeemilisi võimeid ja toetada loominguliste võimete arengut.

Kooli visiooniks on Järvakandi Kool on iga lapse/õppija arengut toetav organisatsioon, mis läbi abiprotsesside (õpetamine, kasvatamine, õppimine, sisehindamine, meeskonnatöö, materiaalse baasi loomine, tugiteenused, sotsiaaltöö jne.) koosmõju ja tasakaalustatud arengu saavutab endale püstitatud eesmärgid.

Kooli õppekava õppe-ja kasvatuseesmärkide määratlemisel on peetud silmas järgmisi väärtusi:

1) inimese arengut selle terviklikkuses;
2) tähtis on õppida õppima, sest kiiresti teisenevas maailmas vananevad teadmised kiiresti;
3) soov areneda ja õppida, jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes, oskus analüüsida omaenese ja teiste kogemusi, koostööoskused, käitumiskultuur ning eetilisus loovad eeldused elus toimetulekuks ning muutuvas maailmas orienteerumiseks;
4) erinevate maailmakäsitustega kokku puutudes määratleb inimene end, võtab endale vastutuse oma elukäigu kujundamise eest;
5) elukestev õpe võimaldab üksikisikul ja ühiskonnal väärikalt toime tulla kiiretest ja vastuolulistest arengutest tulenevate väljakutsetega;
6) üldhariduslik õpe toetab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimist ja arengut.

Kooli põhiväärtused:

õppimine – arusaamine, mõistmine, seoste loomine, huvi tekitamine, vastutuse võtmine;

koostöö – osapoolteks professionaalne õpetaja, teadmistehimuline õpilane, toetav lapsevanem;

paindlikkus – lähtume õpilaste eripäradest, oleme valmis muutma ja muutuma;

turvalisus – kaasaegne õpikeskkond, märkame, kuulame, aitame kõiki ja kõike enda ümber;

loovus – toetame ning arendame loomist ja originaalsust;

sõbralikkus – me oleme ühtehoidev ja üksteist austav koolipere;

ühtekuuluvus – väärtustame oma maad, keelt, kultuuri ja traditsioone;

kord – hea õpikeskkonna aluseks on kokkulepitud reeglid, käitumis- ja kõlblusnormid.

2.2 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

1) Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

2) Koolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada põhikooli õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

3) Koolis on loodud põhikooli õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, enesereflekssiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

4) Kooli õpilasel, kes on läbinud põhikooli õppekava, on kujunenud põhilised väärtushoiakud ning õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. On loodud alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ning inimeste mitmekesisusse. Õpilane on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omab valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

5) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

6) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

3. Õppekorraldus

3.1 Üldpõhimõtted

1) Õppeaasta koosneb 35 nädalast ning jaguneb trimestriteks. Õpe on korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel.

2) Õppe- ja kasvatustöö peamiseks vormiks on enamasti tund, kuid õppetöö võib toimuda ka teistes õppevormides (nt paaristund, projektitöö, õppepäev, e-õppepäev, iseseisev töö jne).

3) Õppetunniks loetakse ka õppekäiku, milles toimub juhendatud õpe. Õppetund võib toimuda kooli ruumides, kooli territooriumil ja õppekäiguna väljaspool kooli territooriumi.

4) Projektipäevade (-nädalate) raames toimub õpe koolis ühest üldteemast lähtuvalt, mida käsitletakse erinevate õppeainete kaudu, lõimides neid omavahel. Eesmärgiks on toetada õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist.

5) Informaatikaõppe tunnid toimuvad 5. ja 7.klassis. Kõigis teistes klassides toimub antud oskuse arendamine erinevatesse õppeainetesse lõimitult.

6) 1.-4. klassis on õpilastel päevakavas pikapäevarühma tunnid, kus pannakse alus esmastele õpioskustele ja –harjumustele.

7) Õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides on:

    1. klassis 20;

2. klassis 23;

3. ja 4. klassis 25;

5. klassis 28;

6. ja 7. klassis 30;

8. ja 9. klassis 32.

3.2 Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valikainete ja võõrkeelte valik

3.2.1 Tunnijaotusplaan

Kooliaste	I					II					III				
Õppeaine	Kohustuslikudtunnid	Lisatunnid	1. klass	2. klass	3. klass	Kohustuslikudtunnid	Lisatunnid	4. klass	5. klass	6. klass	Kohustuslikudtunnid	Lisatunnid	7. klass	8. klass	9. klass
Eesti keel	**19**	**1**	6+1	7	6	**11**	**1**	5+1	3	3	**6**		2	2	2
Kirjandus						**4**			2	2	**6**		2	2	2
Inglise keel	**3**	**1**			3+1	**9**	**2**	3+1	3+1	3	**9**		3	3	3
Vene keel						**3**	**1**			3+1	**9**		3	3	3
Matemaatika	**10**	**4**	4	3+2	3+2	**13**	**2**	5	4+1	4+1	**13**	**1**	5	4	4+1
Loodusõpetus	**3**	**2**	1	1+1	1+1	**7**		2	2	3	**2**		2		
Geograafia											**5**	**1**	1+1	2	2
Bioloogia											**5**		1	2	2
Keemia											**4**			2	2
Füüsika											**4**			2	2
Ajalugu						**3**	**1**		2	1+1	**6**		2	2	2
Ühiskonnaõp.						**1**				1	**2**				2
Inimeseõp.	**2**			1	1	**2**			1	1	**2**		1	1	
Muusika	**6**		2	2	2	**4**	**0,5**	2	1+0,5	1	**3**		1	1	1
Kunst	**4,5**		1,5	1,5	1,5	**3**	**1,5**	1+1	1+0,5	1	**3**		1	1	1
Tööõpetus	**4,5**		1,5	1,5	1,5										
Käsitöö ja kod. Tehnoloogiaõp.						**5**		1	2	2	**5**		2	2	1
Kehaline kasv.	**8**		3	3	2	**8**		3	3	2	**6**		2	2	2
Valikained															
Karjääriõpetus												**1**		1	
Informaatika							**1**		1			**1**	1		
KOKKU:	**60**	**8**	**20**	**23**	**25**	**73**	**10**	**25**	**28**	**30**	**90**	**4**	**30**	**32**	**32**

3.2.2 Valikainete ja võõrkeelte valik

Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:

keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus (lisa 1);
võõrkeeled: A – võõrkeel (inglise keel), B – võõrkeel (vene keel) (lisa 2);
matemaatika: matemaatika (lisa 3);
loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia (lisa 4);
sotsiaalained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus (lisa 5);
kunstiained: muusika, kunst (lisa 6);
tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus (lisa 7);
kehaline kasvatus: kehaline kasvatus (lisa 8).

Kooli õppekavas on esitatud järgmised valikõppeaine ainekavad:

karjääriõpetuse ainekava (lisa 9);

informaatika ainekava (lisa 10).

Loovtöö õpetus ja klaasikunsti-alased teadmised omandatakse integreeritult ainetundides.

Valikainete valimise põhimõtted:

valikainete sisuline pool peab täiendama õpilase väärtus- ja sotsiaalpädevusi ning toetama aineõpet;

kvalifitseeritud spetsialisti olemasolu;

kodukoha väärtustamine.

Valikained

III kooliastmes on valikainena karjääriõpetus, mis võimaldab õpilastel teha teadlike otsuste kaudu mõistlikke kutsevalikuid.

II ja III kooliastmes on valikaineks informaatika, mille põhieesmärgiks on tagada riiklikus õppekavas määratud infotehnoloogia-alaste pädevuste kujunemine. Täiendavalt omandavad kõigi kooliastmete õpilased informaatika-alaseid pädevusi integreeritult teistes ainetundides.

Lisaks riikliku õppekava kohustuslikele tundidele on tunnijaotusplaanis valikainetena ainealast õpet toetavad lisatunnid. Lisatundidega ei kaasne riiklikus õppekavas esitatud õpitulemustele ja õppesisule täiendavaid õpitulemusi ja õppesisu. Lisatunnid võimaldavad klassi- või aineõpetajal õpitulemuste saavutamiseks vajalike meetodite valiku kaudu pöörata süvendatud tähelepanu üld- ja valdkonnapädevuste saavutamiseks.

I kooliastme lisatunnid on eesti keeles, matemaatikas, loodusõpetuses ja A-võõrkeeles.

II kooliastme lisatunnid on matemaatikas, eesti keeles, A-võõrkeeles, B-võõrkeeles, ajaloos, muusikas ja kunstis.

III kooliastme lisatunnid on matemaatikas ja geograafias.

Kõigis kooliastmetes on rõhuasetus matemaatikal, aluseks on võetud põhikooli riiklikus õppekavas eraldi ainevaldkonnana väljatoodud matemaatikapädevus ja kooli õpitulemused, millest saab järeldada, et raskeim õppeaine on alates II kooliastmest matemaatika.

Loodusõpetuse ja geograafiatundide lisamine võimaldavad praktilisi õppekäike looduses, õuesõpet ning digipädevuse kujundamist.

Muusika ja kunsti lisatundide ülesandeks on arendada õpilaste loovust, ilumeelt ning praktilisi oskusi.

Läbi kõigi kooliastmete tutvustatakse kodukoha väärtustamise eesmärgil klaasitootmise ajalugu, klaasitootmise protsessi, klaasitooteid ja –kunsti. Teadmised omandatakse integreeritult aine- või klassijuhatajatundides. Õpitulemused toetavad kodukoha pikaajalist klaasitootmise traditsiooni.

III kooliastme loovtöö õpetus on integreeritud klassijuhataja ja informaatika tundidesse.

Võõrkeeled

Koolis õpetatakse A-võõrkeelena inglise keelt alates 3. klassist ja B-võõrkeelena vene keelt alates 6. klassist.

3.3 Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine

1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu teenistuses ning aitavad õpilastel paremini seostada õppimist reaalse eluga.

2) Läbivate teemade õpetamise eesmärk on kujundada teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, kus on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega. Läbivate teemade rakendusplaan on sätestatud kooli õppekava lisas (lisa 11).

3) Läbivate teemade käsitlemine ja rakendamine toimub läbi kogu kooli tegevuse:

   juhtimisprotsesside;

   õppe ja kasvatuse (sh klassijuhatajatöö);

   arengukava;

   õppekava üldosa, ainekavade ja töökavade;

   kooli traditsioonide;

   huvitegevuse ja õppetöö integratsiooni;

   ülekooliliste, maakondlike, üle-eestiliste ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

4) Õppekava läbivad teemad on:

«Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Kool taotleb, et õpilasest kujuneb isiksus, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Läbivat teemat käsitletakse eelkõige järgmistes õppeainetes ja tegevustes: ühiskonna- ja arvutiõpetus, võõrkeeled, karjääriõpetus; klassijuhatajatund, arenguvestlused, kutsesobivuse testid ja/või karjäärinõustamine, osalemine „Teeviidal“, karjääripäevadel, kohtumistel erinevate ametialade esindajatega; ainepäevad (nädalad), projektid, õppekäigud, loovtööd jm.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Kool taotleb, et õpilane kujuneb sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Läbivat teemat käsitletakse eelkõige järgmistes õppeainetes ja tegevustes: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, keemia, füüsika, ühiskonna-, inimese-, töö- ja tehnoloogiaõpetus ning

käsitöö, kunst; loodusõppekäigud, loovtööd, ainepäevad (nädalad), osalemine keskkonnaalastes viktoriinides ja konkurssidel, projektides, koolivälises tegevuses jm.

«Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus"

Kool taotleb, et õpilane kujuneb aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Läbivat teemat käsitletakse eelkõige järgmistes õppeainetes ja tegevustes: ajalugu, geograafia, keemia, füüsika, ühiskonna-, inimese-, töö- ja tehnoloogiaõpetus ning käsitöö, kodundus, kunst, võõrkeeled; klassijuhatajatund, osalemine ühistegevustes, TORE liikumises, koolivälises tegevuses, projektid jm.

«Kultuuriline identiteet"

Kool taotleb, et õpilane kujuneb kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Läbivat teemat käsitletakse eelkõige järgmistes õppeainetes ja tegevustes: ajalugu, kirjandus, võõrkeeled, tehnoloogiaõpetus, käsitöö- ja kodundus, ühiskonnaõpetus, kunst, muusika; kooli traditsioonide hoidmine, kultuuriüritused, kultuuriobjektide külastused, tähtpäevade üritused, õppekäigud; osalemine viktoriinides, võistlustel, huviringides, koolivälises tegevuses jm.

„Teabekeskkond"

Kool taotleb, et õpilane kujuneb teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Läbivat teemat käsitletakse eelkõige järgmistes õppeainetes ja tegevustes: geograafia, ajalugu, eesti keel, kirjandus, ühiskonnaõpetus, kunst, muusika, informaatika, võõrkeeled; osalemine arvutialastel ning õpioskuste viktoriinides, võistlustel, olümpiaadidel, huviringides jm.

«Tehnoloogia ja innovatsioon"

Kool taotleb, et õpilane kujuneb uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbivat teemat käsitletakse eelkõige järgmistes õppeainetes ja tegevustes: informaatika, kunst, muusika, tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus; osalemine olümpiaadidel, huviringides, koolivälises tegevuses jm.

„Tervis ja ohutus"

Kool taotleb, et õpilane kujuneb vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Läbivat teemat käsitletakse eelkõige järgmistes õppeainetes ja tegevustes: bioloogia, kehaline kasvatus, inimese-, töö- ja tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus, võõrkeeled, kirjandus, kunst; liiklustunnid ja päästeameti külastused algklassides, jalgratturite ettevalmistus juhilubade

saamiseks, liikumine Tervist Edendav Kool, osalemine terviseüritustel, konkurssidel (olümpiaadidel), võistlustel, ujumise algõpetus algklassides, ohutusnõuete tagamine koolis, koostöö päästeameti, politsei ja turvafirmadega, õpetajate korrapidamine vahetundides, valvetädi valvelauas jm.

„Väärtused ja kõlblus"

Kool taotleb, et õpilane kujuneb kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Läbivat teemat käsitletakse kõikides õppeainetes ja eelkõige järgmistes tegevustes: väärtuskasvatus, kooli kodukorra jälgimine, arenguvestlused, õpilaste nõustamine psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi poolt, probleemide lahendamise strateegiad ja metoodika, osalemine tunni- ja koolivälises tegevuses jm.

3.4 Pädevused ja nende kujundamine

Õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida.

3.4.1 Üldpädevused

Üldpädevustest lähtuvalt on nii aineõpetus kui õppetunniväline tegevus sihipäraselt läbi mõeldud. Üldpädevused realiseeruvad kogu koolipere tegevuse kaudu ning õppekeskkonna kujundamise kaudu.

Üldpädevusi aitavad kujundada erinevad koolis toimuvad tegevused, kuna nad on teadlikult kavandatud ja mõtestatud. Üldpädevuste kujunemine toimub ka keskkondades, mida kool suunata või kujundada ei saa.

Õpilastes soovitakse kujundada järgmisi üldpädevusi:

kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;

sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme

lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

matemaatika- loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;

digipädevus - suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

3.4.2 Pädevused kooliastmeti

Lisaks üldpädevustele on „Põhikooli riiklikus õppekavas“ §7, §9 ja §11 sätestatud pädevused kooliastmeti. Pädevused, mille kujunemine toimub valdkonnapädevuste kujunemise ja läbivate teemade kaudu, on kirjeldatud järgnevalt.

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;

5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;

6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;

7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;

8) käitub loodust hoidvalt;

9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;

10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;

11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid, on teadlik Raplamaa ja Järvakandi kultuurilisest eripärast;

12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;

13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;

14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;

15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

Teise kooliastme lõpus õpilane:

1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;

2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;

3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;

4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;

5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;

6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;

7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;

8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;

9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest, teab ja tunneb kodukoha looduslikku eripära;

10) oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;

11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;

12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;

13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada, teab ja väärtustab klaasikunsti;

14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;

15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;

2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;

3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;

4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärke ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;

5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;

6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;

7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemeetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;

8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid (näiteks klaasi taaskasutust Järvakandis), suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;

9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;

10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;

11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;

12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist ning väärtustab Järvakandit „klaasipealinnana“;

13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;

14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

3.4.3 Pädevuste kujundamine

Kooli kogu tegevus on korraldatud pädevuste kontekstis, sh õpetuse kavandamine, mõtestamine, läbiviimine ja tagasisidestamine. Ka õppetunnivälises tegevuses on peidus õppimisvõimalused ning üldpädevused aitavad paigutada koolis tehtavad tegevused laiemasse konteksti.

Läbi õppe- ja kasvatusprotsessi luuakse koolis tingimused alljärgnevate pädevuste saavutamiseks. Üld-, kooliastme- ja valdkonnapädevusi ning läbivaid teemasid siduv ülekooliliste tegevuste rakendusplaan on sätestatud kooli õppekava lisas (lisa 11).

Pädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu. Pädevuste kujundamine toimub meetodite valiku kaudu ning detailsemalt kirjeldatud õpetaja töökava tasandil.

Kultuuri ja väärtuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Alusväärtused on igapäevaselt kõigile kättesaadavad, neid järgitakse tegevuste kavandamisel ning erinevaid töövorme kasutades arutatakse õpilastega alusväärtuste üle.

Õpetajad arutavad tundides õpilastele eakohaselt päevakajalisi sündmusi või ühiskonnas ja maailmas esiplaanil olevaid aktuaalseid küsimusi. Arutelusid läbi viies õpetaja käsitleb mingi sündmuse, nähtuse või seisukoha erinevaid tahke, demonstreerides teatud mõtteviisi: igal nähtusel on mitu põhjendust, igal sündmusel on vähemalt mitu tõlgendust, igal seisukohal on vähemalt üks vastandseisukoht.

Koolis keskendutakse teiste loomingu väärtustamisele eelkõige õpilaste suutlikkuse kujundamise kaudu vältida plagiaati kirjalike tööde koostamisel. Korrektse viitamissüsteemi kasutamist kirjalikes töödes jälgivad õpetajad alates esimesest kooliastmest.

Koolis kujundatakse õpilaste ilumeelt koolis valitseva esteetilise õppekeskkonna kaudu ning järgitakse põhimõtet: esitatavad kirjalikud tööd peavad alati olema korrektselt ja esteetiliselt vormistatud.

Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Vastutustunde kujundamine toimub koolis eelkõige kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise jälgimise teel. Kokkulepete saavutamine tähendab osapoolte ärakuulamist ja teineteisega arvestamist (selle mõistmist, kas kokkulepet on võimalik täita) ning kõigi osapoolte kokkuleppega nõustumist. Oluline roll on selle juures õpetajatel asjakohases suhtlemises ja kannatlikkusel asju läbi rääkida ning järjekindluses kokkulepetest kinnipidamist jälgida.

Demokraatliku mõtteviisi kujundamine õpilastes toimub igapäevase õppe- ja kasvatusprotsessi korralduse kaudu. Õppeprotsessi kavandamine on avalik, st õpilased peavad veerandi alguses teadma, mida õpitakse, millised on oodatavad õpitulemused, kuidas toimub hindamine ning millised on hindamiskriteeriumid. Kõik muutused õppeprotsessi käigus arutatakse õpilastega läbi.

Õpilasi käsitletakse õppeprotsessis partneritena, õpetajad võtavad veerandi, õppeteema lõpus neilt tagasisidet õppeprotsessi läbiviimise kohta.

Kehtestatud reeglite järgmisel näitavad õpetajad õpilastele ise eeskuju. Õpilastelt ei nõuta reeglite täitmist, mida õpetaja ise ei täida.

Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õpilaste koostööoskuste arendamisele meeskonnas töötamisel. Kui õpetaja on planeerinud õppemeetodina kasutada rühmatööd, siis peale selle läbiviimist järgneb rühmatöö tulemuste ja rühma kui meeskonna toimimise arutelu, millest tehakse järeldused edaspidiseks.

Koolis pööratakse tähelepanu kodanikuõigustele ning teadmistele nüüdisaja sündmuste kohta, samuti peamiste sündmuste ja suundumuste kohta oma riigi, Euroopa ning maailma ajaloos.

Enesemääratluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õpilaste enesehindamist, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.

Õpilastega läbiviidavad arenguvestlused põhinevad õpilaste eneseanalüüsil, mille aluseks võib olla ka õpimapp. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet õpetajalt ja kaasõpilastelt.

Koolis pööratakse tähelepanu, et iga õpilane jälgiks tervislike eluviiside erinevaid aspekte ning teaks ja väldiks haigestumisega seotud riske. Selgitatakse, kuidas jälgida ja kontrollida oma käitumist ja vältida ohuolukordi.

Õpilastes kujundatakse positiivset suhtumist endasse ja teistesse.

Pakutakse esinemisi ja osalust projektides, mis eeldavad omaalgatust, iseseisvust, võimete proovilepanekut ja aktiivsust

Õpipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Kõikides õppeainetes keskendutakse ühe olulisema õpipädevuse komponendi, funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele. Eelkõige kujundatakse õpilastel oskusi leida informatsiooni teatmeteostest ja Internetist. Õpikuid käsitletakse koolis ühe teatmeteose liigina. Järgitakse põhimõtet, et õpitulemuste saavutatuse kontrollimisel võivad õpilased, sõltuvalt õpitulemusest, kasutada vajalikke abimaterjale või vahendeid.

Suhtluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Õppetundides on võimalik kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni. Õpetajad suunavad õpilasi neid järjekindlat kasutama.

Eraldi tähelepanu pööratakse õpilaste esinemisalase pädevuse kujunemisele. Järgitakse kahte peamist printsiipi: esinemine klassi ees on õpilasele vabatahtlik ja õpilane peab saama enne esinemist õpetajapoolset juhendamist ning peale esinemist personaalset tagasisidet. See, kas õpilased on valmis vabatahtlikult klassi ees esinema, sõltub eelkõige sellest, millise vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna õpetaja on suutnud luua. Õpilasi ei tohi panna vastu nende tahtmist esinemissituatsiooni, vaid neid tuleb juhendada ja toetada nii, et nad on valmis ise esinema.

Õpilastel kujundatakse oskused anda kaasõpilastele konstruktiivset kirjalikku ja suulist tagasisidet. Tagasiside andmine toimub õpetaja juhendamisel, mille käigus järgitakse konstruktiivse tagasiside andmise reegleid.

Matemaatika- loodusteaduste ja tehnoloogiaalase pädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu matemaatiliste esitusviiside (näiteks diagrammid) kasutamisele oma aines. Eraldi pööravad kõik õpetajad tähelepanu oma ainest ja õpilaste vanusest tulenevalt statistiliste andmetöötluse erinevatele meetoditele.

Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu õppeaines sisemiste seoste nägemisele ja esiletoomisele. Selleks saab kasutada mõistekaardi meetodit.

Õpetajad suunavad õpilasi mõistma loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ning piiranguid ja riske.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Tundides kasutatakse kogemusõppel põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad simuleeritud olukordades ennast proovile panna ja õpitud teadmisi ja oskusi rakendada.

Õppeprotsessis kavandatakse ühe aine piires kui ka õppeainetevahelisi projektipõhiseid õppemeetodeid, kus õpilased peavad meeskonnana saavutama tulemused.

Digipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

Õppetunde on võimalik läbi viia IKT vahendeid kasutades, omandades seejuures ainealaseid teadmisi kui ka kujundada digioskust.

Õpetajad juhendavad tundides, kuidas leida digivahendite abil infot, hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust ning kuidas hoiduda digikeskkonna ohtudest, osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti.

Õpilastel kujundatakse oskused, kuidas õppeprotsessis kasutada digivahendeid tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel.

4. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

4.1 Õppekava rakendamist toetavad tegevused

Tundides kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras, tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga. Arvestades õpilase individuaalsust, kasutatakse ainetundides diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutusastmega õppida. Koolis kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid.

Õpilaste eripära arvestamiseks suunatakse õpilasi mitmesugustesse huviringidesse, mis võimaldavad neil arendada nende tugevaid külgi.

Ka lastevanemad on kaasatud kooli õppetegevusse, näiteks kutsesuunitluspäeval tutvustavad vanemad õpilastele oma ametit või põnevat hobi või korraldavad koos õpetajatega klassiväliseid üritusi vms.

Ülekoolilised üritused mitmekesistavad õppekeskkonda, toetavad üldpädevuste kujunemist ning läbivate teemade omandamist.

Isamaalisuse väärtustamine.

Isamaalisusele pööratakse olulist tähelepanu nii õppetöös kui vastavateemalistest tähtpäevadest lähtuvatel ülekoolilistel üritustel. Tähtsamad üritused on seotud kodanikupäeva ja Eesti Vabariigi aastapäevaga. Eesti Vabariigi aastapäeva pidulikul tähistamisel on isamaalisuse ja rahvustunde kasvatamisel oluline osa. Kõik aktused algavad koolis traditsiooniliselt hümni laulmisega, rõhutades rahvuslikkust ja isamaalisust. Aktustel lauldakse ka koolilaulu. Ülevust lisavad pidulik riietus ja korrektne käitumine. Isamaalisust väärtustatakse ka rahvatantsu ja koorilaulu kaudu. Lisaks vastavasisulisele repertuaarile väljendub isamaalisus ja rahvuslikkus rahvariiete kandmise kultuuris.

Eesmärk:

avaldada austust oma kodupaiga, kodumaa ja Eesti riigi vastu;

tutvustada Eesti Vabariigi sümboleid, nende kasutamistingimusi ning nendega seonduvaid käitumisreegleid;

äratada huvi Eesti ajaloo vastu;

teadvustada õpilasele oma riigi, rahva ja kultuuri olemasolu tähtsust;

teadvustada õpilasele tema rahvuslikku kuuluvust ning lugupidava suhtumise olulisust oma rahvusesse ja isamaasse;

suunata õpilasi jälgima ning jäljendama lugupidavat suhtumist ning käitumist.

Arendatavad pädevused: sotsiaalne, väärtus-, enesemääratlus-, ettevõtlikkus-, suhtlus-, õpipädevus.

Läbivad teemad: „Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine", „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus", „Kultuuriline identiteet", „Teabekeskkond", „Väärtused ja kõlblus".

Kodukandiga seotud rahvuskultuuri väärtustamine.

Järvakandi kultuuriloos on keskne koht klaasi valmistamisel. Kooli õpilased osalevad igal aastal kunstikonkursil „MINU KLAAS". Tihedam koostöö on koolil Järvakandi klaasimuuseumiga, kus lapsed käivad muuseumitundides ja klaasiringis.

Eesmärk:

iga koolilõpetaja on tutvunud klaasitööstuse ajaloo ja klaasesemete valmistamisega;

õpilane teadvustab klaasi tootmise tähtsust Eesti majanduses ja kultuuriloos;

õpilane tajub kodukandi kultuuri seotust laiema kultuurikontekstiga;

õpilane tunnetab oma rolli kodukultuuri kandjana.

Arendatavad pädevused: väärtus-, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja ettevõtlikkuspädevus.

Läbivad teemad: „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus", „Kultuuriline identiteet", „Teabekeskkond", „Väärtused ja kõlblus".

Muusika kui elu osa väärtustamine

Muusika tähtsustamine toimub erinevatel üritustel. Traditsioonide hulka kuulub erinevate ürituste muusikaline ilmestamine. Näiteks 1.septembril, jõulukontserdid detsembris ja kevadkontserdid õppeaasta lõpul. Esineda saavad kõik koolis tegutsevad laulu- ja tantsukollektiivid. Traditsioonilised on mudilaskoor, lastekoor, poisteansambel ja orkester.

Eesmärk:

eesti rahvuse, keele, kultuuri ja ajaloo säilimine ning areng;

õpilaste enesemääratlus ja seotus kooliga;

kooli traditsioonide jätkumine;

„oma kooli" tunde kasvatamine;

väljund rikastada erinevaid sündmusi koolis ja väljaspool kooli;

esinemisoskuse kujundamine;

võimalus mõelda muusikaga seotud karjäärivalikutele;

laulupidudel osalemine.

Muusikaline osa kannab väärtus- ja sotsiaalseid pädevusi. Suur rõhk läbivate teemade juures on kultuurilise identiteedi kujunemisel, millega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli. Õpilastele pakutakse võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilased omandavad esinemis- ja kuulamisoskuse.

Arendatavad pädevused: väärtus-, sotsiaalne, enesemääratlus-, õpi, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevus.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Spordi väärtustamine.

Spordi tähtsustamine toimub erinevate tegevuste kaudu. Koolis korraldatakse erineva sisuga spordipäevi, orienteerumispäevi ning sporditreeninguid. Spordipäevadest võtavad osa 1.-9.klassi õpilased. Spordipäevi korraldatakse vastavalt võimalustele erinevatel aastaaegadel. Erinevaid pallimänge harrastatakse algklassidest alates, arendatakse meeskonnatööoskusi.

Eesmärk:

noorte tervislike eluviiside ja eluhoiaku kujundamine;

spordi propageerimine;

selgitada välja parimad sportlased;

kooli spordipäeva traditsioonide jätkamine;

noorte pallimänguoskuste arendamine ja populariseerimine;

hoogustada sporditegevust õpilaste hulgas;

koostööoskuse arendamine.

Arendatavad pädevused: väärtus-, sotsiaalne, enesemääratlus-, õpi, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevus. Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

4.2 Õppekäigud ja muu taoline

Õpet korraldatakse ka väljaspool kooliruume (kooliõues, looduses, muuseumides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

Õppekäik on üldjuhul tervet õppepäeva hõlmav õppeprotsess, mis sisaldab ainetevahelist lõimumist, arendab üld- ja ainealaseid pädevusi ning käsitleb läbivaid teemasid.

Ekskursioon on ühe- või mitmepäevane klassi ühisüritus, mis ei ole kooli õppekavas täpselt fikseeritud.

Projekti all mõistetakse ühekordse iseloomuga ajaliselt piiratud tööd, millel on kindel vastutaja, eesmärk ja ressursid. Projekt algab töömeeskonna loomise ja tegevuskava koostamisega ning lõpeb tulemuste analüüsi ning järelduste tegemisega.

Võimalikud on ka individuaalprojektid, mille elluviimiseks meeskonda ei moodustata. Näiteks õppelaagrid ja -ekskursioonid, temaatilised näitused, erinevad olümpiaadid ja konkursid, traditsioonilised ülekoolilised üritused, maakondlikel aineüritustel osalemine, vabariiklikel projektipakkumistel osalemine, ühisprojektid teiste koolide ja klassidega, üleriigilistes ja rahvusvahelistes projektides osalemine.

Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse õpetaja töökavas vastava aine tundi. Kui käik kestab kauem, kui etteantud ainetund, siis kasutatakse üldjuhul põhikoolis õppeveerandi viimast nädalat ja õppeaasta lõpupäevi. Vajadusel võib kooskõlastatult kooli juhtkonnaga kasutada õppekäikudeks ja ekskursioonideks lisaks teisi aegu õppeveerandi sees.

5. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise korraldus

1) Põhikooli lõpetamise tingimuseks on, et õpilane on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Üldjuhul sooritatakse loovtöö 8. klassis. Õpilased võivad teha kas iseseisva või kollektiivse loovtöö. Loovtööde kavandamise, teostamise, vormistamise ja hindamise juhend on sätestatud kooli õppekava lisas (lisa 12).

2) Loovtöö tähendab uurimust, projekti, kunstitööd või muud taolist, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/ süstematiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist. Projekt eeldab projekti kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist. Kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist näitusena.

3) Kõik põhikooliastme õpetajad pakuvad loovtööde teemasid ja esitavad need õppealajuhatajale 1. oktoobriks, jäädes ise ka nende tööde juhendajateks. Õpilane võib teda huvitava teema ka ise välja pakkuda ning seejärel juhendava õpetajaga kooskõlastada.

4) Loovtöö sooritamiseks valmib õpilasel uurimis-, projekti- või praktilise töö teostuse põhjal kokkuvõttev kirjalik ülevaade, mis esitatakse 1. maiks.

5) Loovtööle ja selle esitlemisele annab hinde loovtööde vähemalt kolmeliikmeline kaitsmiskomisjon, kuhu kuuluvad kooli juhtkonna esindaja ja õpetajad. Kaitsmiskomisjoni kinnitab kooli direktor käskkirjaga kaks nädalat enne loovtööde kaitsmist.

6) Loovtööde kaitsmine komisjoni ees toimub maikuu keskel.

6. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus

6.1 Hindamise alused

Hindamisel järgitakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ §29 sätestatut ning juhindutakse „Põhikooli riiklikust õppekavast“ §19 - §22.

Käitumise hindamise aluseks on üldinimlikud ja ühiskondlikud väärtused ning kooli kodukorras sätestatud nõuded.

Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus, järjekindlus õppeülesannete täitmisel ja korrektne suhtumine õppevahenditesse.

Kui õpilasele on koostatud ja direktori otsusega kinnitatud individuaalne õppekava, arvestatakse individuaalses õppekavas sätestatud erisusi.

Õpilaste ja vanemate hinnetest ja hinnangutest teavitamise kord on sätestatud kooli kodukorras.

6.2 Hindamise eesmärk

1) toetada õpilase arengut ja õppimist;
2) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
3) suunata õpilast vastutust võtma oma õppimise ja käitumise eest;
4) anda õpilasele ja tema vanemale tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
5) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
6) kaasata õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni;
7) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
8) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning põhikooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

6.3 Kujundav hindamine

Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus

analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist,

antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta,

innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel

ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed.

Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega.

Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
Õppetunni või muu õppetegevuse vältel saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt või enesehinnangu abil enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade), ent ka käitumise, hoiakute ning väärtushinnangute kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja

väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

Õpilane kaasatakse hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ning tõsta õpimotivatsiooni.

Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Õpimapp sobib arenguvestluse alusmaterjaliks.

Arenguvestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguvestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguvestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Arenguvestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.

6.4 Teadmiste ja oskuste hindamine

1) Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja –viise: eksam, (hindeline) arvestus, uurimistöö, kontrolltöö, kirjandi/essee/jutu kirjutamine, esitlus (valminud töö tutvustamine), suuline vastamine, tunnikontroll, rühmatöö tulemus, rühmatöös osalemine, seisukohtade põhjendamine arutlusel, praktiline/laboritöö, tunnitöö, iseseisev töö, loovtöö, projekti töö.

2) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, kusjuures õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse vastavalt koolisisesele hindamissüsteemile vastavate numbriliste hinnetega või sõnaliste hinnangutega.

3) Õppeveerandi algul teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi.

4) Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse numbriliste hinnetega viie palli süsteemis:

   hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

   hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele**;**

   hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Lubatud on kasutada õpilase motiveerimiseks hindamisel märki „+“ (v.a. kokkuvõtval hindamisel).

2) Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemusi järgmise skaala alusel:

„5” („väga hea”)	90-100% võimalikust punktide arvust;
„4” („hea”)	75-89% võimalikust punktide arvust;
„3” („rahuldav”)	50-74% võimalikust punktide arvust;
„2” („puudulik”)	20-49% võimalikust punktide arvust;
„1” („nõrk”)	0-19% võimalikust punktide arvust.

3) Erandina väljendatakse ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi 1.klassis I trimestril suuliste ja kirjalike sõnaliste hinnangutega. Alates II trimestrist juba numbriliste hinnetega viie palli süsteemis.

4) Oodatavate õpitulemuste saavutatust kontrollivate oluliste õpiülesannete aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega ning teatatakse õpilasele vähemalt 5 õppepäeva enne töö toimumist ning avalikustatakse e-koolis I trimestri algul. Õpetaja ja õpilaste vahelisel kokkuleppel on võimalikud muudatused trimestri jooksul.

5) Kirjalikud tööd tagastab õpetaja hinnatult vähemalt 5 õppepäeva, suuremahuliste tööde puhul 10 õppepäeva jooksul pärast töö tegemist.

6) Kodused tööd teatab õpetaja klassis õppetunni jooksul, seejärel kannab need sama päeva jooksul e-kooli. Õpilane kohustub koduse töö kirja panema juba tunnis, e-kool on vaid meeldetuletuseks, lapsevanema teavitamiseks või juhuks, kui õpilane on puudunud.

7) Kui õpilasele on koostatud individuaalne õppekava, tehakse vajadusel sellekohane märge õpilase tööle.

8) Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõne puudega õpilast. Hindamisel arvestatakse kõikides ainetes düsgraafiale omaseid spetsiifilisi vigu. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks. Püsiva kirjaliku kõne puudega on õpilane (düsgraafik), kes saab regulaarselt logopeedilist ravi ja/või õpilane, kellega aineõpetaja töötab individuaalselt logopeedi nõuannete järgi. Kui õpilase kirjaliku kõne puue ei korrigeeru kestval logopeedilisel ravil, hinnatakse tema kirjalikke töid diferentseeritult. Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafiale omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Üht liiki vead loetakse üheks veaks.

Eraldi vealiigiks loetakse järgmised eksimused:

pika täishääliku (koli taga - kooli taga),

ülipika täishääliku (vaatas male – vaatas maale),

pika suluta kaashääliku (lõi kana ära – lõi kanna ära),

ülipika suluta kaashääliku (läks lina – läks linna),

pika sulghääliku (kukked – kuked),

ülipika sulghääliku märkimisel (koti – kotti ; kõikki – kõiki).

Kokku on 7 vealiiki. Ortograafiavigu ei loeta raskema kaaluga vigadeks.

9) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega «nõrk».

10) Kui olulist hindelist tööd - kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust, on hinnatud hindega «puudulik» või «nõrk» või on hinne jäänud panemata (e-koolis märge X), antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord on sätestatud kooli õppekava lisas (lisa 13) ja avalikustatud kooli kodulehel.

11) 8.klassi õpilastele toimub ühes õppeaines üleminekueksam. Üleminekueksami korraldamise tingimused, kord ja hindamine on sätestatud kooli õppekava lisas (lisa 14) ja avalikustatud kooli kodulehel.

6.5 Teadmiste ja oskuste kontroll

Tunnikontroll

hõlmab kuni kahe ainetunni materjali ja kestab kuni 15 minutit;

võib korraldada ilma ette teatamata;

õppepäeva jooksul tehtavate tunnikontrollide arv ei ole piiratud;

tunnikontrolli hindeid reeglina ei saa parandada, kuid erandkorras saab seda teha aineõpetajaga kokkuleppel;

mitu tunnikontrolli hinnet võib moodustada ühe koondhinde. Selle kohta on märge õpetaja töökavas.

Arvestuslik ülesanne (e-koolis „ülesanne“)

mahu otsustab õpetaja ja töö kestab maksimaalselt 45 minutit;

tööde toimumisaja teatab aineõpetaja ja fikseerib e-koolis;

töö sisu ja meetodid valib õpetaja;

töö sooritamine on kõigile õpilastele kohustuslik ja arvestusliku ülesande hinne on oluline hinne;

trimestri viimane töö planeeritakse arvestusega, et õpilasele jääb võimalus ka järelevastamiseks.

Kontrolltöö (e-koolis „kontrolltöö“)

trimestri õpitulemuste omandamist kontrolliv töö;

töö kestab maksimaalselt 45 minutit;

tööde toimumisaja teatab aineõpetaja ja fikseerib e-koolis kontrolltööde plaanis;

päevas võib õpilastele planeerida ühe kontrolltöö, nädalas mitte rohkem kui kolm kontrolltööd;

kontrolltöö sooritamine töö on kõigile õpilastele kohustuslik ja kontrolltöö hinne on oluline hinne;

trimestri lõpus tehtav töö planeeritakse arvestusega, et õpilasele jääb võimalus ka järelevastamiseks.

Referaat, kodukirjand, kodulugemine

teemad ja nõuded tehtavatele töödele on õpetaja töökavas.

6.6 Käitumise ja hoolsuse hindamine

Õpilase käitumisele ja hoolsusele antakse suulisi ja/või kirjalikke hinnanguid. Õpilase käitumisele hinnangu andmisel lähtutakse kooli kodukorra reeglite järgimisest ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide põhimõtetest.

Käitumise hinne sisaldab hinnangut õpilase käitumisele kogu koolisoldud aja kohta, see hõlmab käitumist ainetundides ja ka väljaspool ainetunde (vahetundides, sööklas, üritustel-aktustel, õppekäikudel, matkapäeval, pärast tunde saalis või raamatukogus, huviringi või trenni algust oodates, pärast tunde garderoobis kojuminekuks valmistudes, kooli välisterritooriumil jne).

Käitumise hinde paneb välja klassijuhataja, kes võtab arvesse ka aineõpetajate hinnanguid.

Käitumise ja hoolsuse kohta antakse õpilasele ja ta vanemale kirjalikku tagasisidet e-kooli vahendusel ning trimestri ja õppeaasta lõpus klassitunnistusel. Käitumishinne kantakse ka kooli õpilasraamatusse.

Käitumise hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

"*eeskujulik*" – õpilane järgib harjumuspäraselt ja järjepidevalt kooli kodukorda ning tema käitumine on eeskujuks kaasõpilastele igas olukorras;

"*hea*" – õpilane järgib kooli kodukorda ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide põhimõtteid;

"*rahuldav*" - õpilasel esineb eksimusi kooli kodukorra ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide vastu, õpilane vajab õpetajate ja lastevanemate tähelepanu ning suunamist;

"*mitterahuldav*" – õpilasel esineb pidevalt distsipliini rikkumisi ning õpilane ei allu õpetajate ja koolitöötajate korraldustele. Õpilasel esineb korduvaid hilinemisi ja põhjuseta puudumisi. Õpilase käitumise võib hinnata «mitterahuldavaks» ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

Käitumise aastahindeks pannakse «mitterahuldav» kooli õppenõukogu otsuse alusel. Selleks esitab klassijuhataja õppenõukogule põhjenduse, milles on arvestatud ka õpilase ja/või lapsevanema seisukohti ja ettepanekuid.

Hoolsuse hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

"*eeskujulik*" – õpilasel on õppevahendid alati kaasas, korrektsed ja puhtad. Vihikud ja tööd on vormistatud nõuetekohaselt. Käekiri on korrektne. Kodused ülesanded on ette valmistatud, ta töötab tunnis aktiivselt kaasa, on kohusetundlik ja õpib võimetekohaselt;

"*hea*" – õpilasel on õppevahendid enamasti kaasas ja kodused ülesanded üldiselt ette valmistatud. Käekiri on korrektne. Ta töötab tunnis kaasa, on enamasti kohusetundlik ja õpib võimetekohaselt;

"*rahuldav*" – õpilase töövahendid on sageli kodus, kodused ülesanded on ette valmistamata, õppetöö ajal ta segab kaasõpilasi ning kaasatöötamiseks vajab sageli õpetaja suunavaid märkusi. Käekiri on loetav;

hindega «rahuldav» hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid ja muid kohustusi, kuid ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.

„*mitterahuldav*" – õpilasel puuduvad sageli töövahendid, kodused ülesanded on enamasti ette valmistamata, ta ei õpi võimetekohaselt ning suhtub õppimisse vastutustundetult. Õppetöö ajal õpilane segab pidevalt kaasõpilasi.

6.7 Kokkuvõttev hindamine

1) Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine trimestri hinneteks ning trimestri hinnete koondamine aastahinneteks. Koondhinded esitatakse viie palli süsteemis.

2) 1. klassi õpilaste teadmistele ja oskustele antakse lähtuvalt õpilase arengust, õpioskuste kujunemisest, õpiprotsessis osalemisest ning õpitulemustest, I trimestri lõpul kokkuvõttev kirjalik hinnang, millel puudub numbriline ekvivalent.

   I trimestri kokkuvõttev kirjalik hinnang kajastub oma kooli tunnistusel. Alates II trimestrist on kokkuvõttev hindamine numbriline ja kajastub riiklikul tunnistusel.

3) Trimestri hinne/hinnang pannakse välja trimestri lõpul antud trimestri jooksul saadud hinnete/hinnangute alusel. Kokkuvõttev hinne ei ole kõikide hinnete aritmeetiline keskmine, vaid selle määrab aineõpetaja, arvestades trimestri jooksul saadud tunnihindeid, kontrolltööde ja teiste oluliste tööde hindeid, ning õpilase panust ja arengut trimestri jooksul.

4) Õpilasele, kes on trimestri jooksul toimunud ainetundidest vähemalt pooled puudunud ning ei ole trimestri lõpuks nõutavaid ülesandeid täitnud, võib jätta trimestri hinde välja panemata (e-koolis märge). Talle antakse võimalus need ülesanded täita õpetajaga kokkulepitud ajal õppeperioodi lõpuni. Õppeaine trimestri hinne pannakse välja pärast nõutavate ülesannete täitmist.

5) Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestri hinnete alusel enne õppeperioodi lõppu. 8.klassi õpilase kokkuvõtva aastahinde väljapanekul arvestatakse ka üleminekueksami hinnet. Õpilane, kes jäetakse täiendavale õppetööle või kellele on määratud järeleksam, pannakse aastahinne välja pärast täiendava õppetöö tulemusi.

6) Õpilasele, kellel on õppeperioodi lõpuks trimestri hinne välja panemata (e-koolis märge) ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul sellel trimestril omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk».

7) 9. klassi õpilastele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

8) Õppeainete kokkuvõtvad trimestri ja aastahinded kantakse e-kooli ja -tunnistusele, aastahinded ka õpilasraamatusse.

6.8 Täiendavale õppele jätmise, järgmisse klassi üleviimise ning klassikursust kordama jätmise üldised tingimused ja kord

1) Trimestri hinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne viimase trimestri lõppu.

2) Punktis 1 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajas.

3) Õpilane, kelle käitumise aastahinne on «mitterahuldav», viiakse üle järgmisse klassi, kui ta õppeedukus on vähemalt rahuldav.

4) Kui õpilane on puudunud kehalise kasvatuse tundidest haiguse tõttu pikemat aega, võib jätta trimestri hinde välja panemata (e-koolis märge) ja aastahinde võib välja panna kahe trimestri hinde alusel.

5) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestri hinnetest tuleks välja panna aastahinne „puudulik" või „nõrk".

6) Täiendav õppetöö kestab pärast õppeperioodi lõppu 10-15 õppepäeva. Õppepäeva pikkus võib olla kuni viis õppetundi.

7) Täiendaval õppetööl täidab õpilane õpetaja juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, mis aitavad omandada nõutavaid teadmisi ja oskusi.

8) Täiendava õppetöö perioodil kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste omandamist. Hinded kantakse e-kooli päevikusse.

9) Kokkuleppel lapsevanemaga võib õpilase jätta konsultatiivsele õppetööle pärast õppeperioodi lõppu, et toetada õpilase arengut ning aidata omandada põhjalikumalt teadmisi ja oskusi. Antud õppetöö toimub osapoolte kokkuleppel. Konsultatiivne õppetöö ei kajastu e-päevikus. Õppetöö lõppedes annab õpetaja lapsevanemale kirjaliku/suulise tagasiside.

10) Õpilane jäetakse klassikursust kordama, kui õpilasele rakendatud tugisüsteemid ja täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud või õpilane ei ole osalenud täiendaval õppetööl.

11) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne «puudulik» või «nõrk» või täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

12) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aastahinne «puudulik» või «nõrk». Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

6.9 Põhikooli lõpueksamid ja lõpetamine

1) Põhikooli riikliku õppekava järgi õppiv 9.klassi õpilane sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised ühtlustatud küsimustega eksamid: eesti keel ja kirjandus, matemaatika, õpilase

valikul eksam (valikeksam) järgmiste õppeainete hulgast: inglise keel, vene keel, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus.a

2) Põhikoolilõpetaja teatab kooli juhtkonnale 1. veebruariks õppeaine, milles ta soovib sooritada valikeksami.

3) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad“, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt „rahuldava“ tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

4) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele: kellel on üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne; kellel on kahes õppeaines kummaski üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

5) Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid seaduses sätestatud eritingimusel.

6.10 Hinde vaidlustamine ja vaidlusküsimuste lahendamine

1) Õpilase hindamisel koolis tekkinud eriarvamuste ja vaidlusküsimuste lahendamiseks pöörduvad õpilane või lapsevanem esmalt aineõpetaja ja siis klassijuhataja poole. Hinde pannud õpetaja on kohustatud selgitama hindamise põhimõtteid, korda ja hindekriteeriume ning põhjendama hinde õigsust ja nõuetele vastavust.

2) Vaidlusküsimuse püsimajäämisel on õpilasel või tema seaduslikul esindajal õigus hinne vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult põhjendustega taotluse koos vaidlustatava kirjaliku töö koopiaga.

3) Direktor teavitab otsusest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

7. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

Õpetajad jälgivad laste individuaalset toimetulekut õppesituatsioonis. Õpilase esmane abistaja ja tema erivajaduse märkaja on klassijuhataja ja/või aineõpetaja.

Klassijuhataja omab infot oma klassi õpilaste õpitulemuste ja lisaõppe kohta ning otsustab, kas laps vajab täiendavat abi kooli tasandil, teavitades sellest haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijat.

7.1 Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted

1) Haridusliku erivajadusega (edaspidi HEV) on õpilane, kelle õpiraskused, terviseseisund, puue, käitumis- ja tundeelu häired, pikem ajaline õppest eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas, õppekestuses, õppekoormuses, taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas.
   Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus,

akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.

2) Õpilase haridusliku erivajaduse väljaselgitamiseks kasutatakse pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust, õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist, õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid.

   Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse litsentsitud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

3) HEV õpilaste õppe korralduse eest koolis vastutab HEV õppe koordineerija, kelle ülesandeks on hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamine ja õpilase arengu toetamiseks vajaliku koostöö koordineerimine tugispetsialistide ja õpetajate vahel.

   HEV õpilaste koordineerija toetab ja juhendab õpetajat õpilase erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekud edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks.

4) Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil.

5) Kooli otsusel ja vanema nõusolekul võib HEV õpilase arengu toetamiseks rakendada järgmisi meetmeid:

   arenguvestluse läbiviimine;

   diferentseeritud õpetamine ja hindamine ainetunnis, kasutades erinevaid metoodilisi võtteid;

   soovitus õpilase vastuvõtmiseks kooli juures tegutsevasse huvi- või aineringi;

   ainekonsultatsioon õpilastele, kellel on tekkinud ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel ning ainealane täiendav juhendamine eriliselt andekatele õpilastele aineolümpiaadide, võistluste, konkursside jms ettevalmistamiseks;

   pikapäevarühma vastuvõtmine;

   sotsiaalpedagoogiline nõustamine õpi- ja käitumisprobleemide korral;

   eripedagoogiline või logopeediline abi õpiabirühmas;

   tugispetsialisti teenuse osutamine väljaspool kooli;

   individuaalse õppekava rakendamine.

6) Nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul võib HEV õpilase arengu toetamiseks rakendada järgmisi meetmed:

   erivajadustega õpilaste klassi suunamine;

   tervislikust seisundist tulenev koduõpe;

   ühele õpilasele keskendatud õpe;

   individuaalne õppekava (põhikooli RÕK-is ette nähtud õpitulemuste asendamine või vähendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine).

7) Õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil. Kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad klassijuhatajad.

8) Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitused.
9) Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine.

7.2 Õpilaste abistamise võimalused

Arenguvestluse läbiviimine

Õpilase arengu toetamiseks korraldab klassijuhataja õpilase ja ta vanematega vähemalt üks kord õppeaasta jooksul kõigile osapooltele sobival ajal arenguvestluse lähtuvalt kooli arenguvestluse korraldamise korrast. Arenguvestluse põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides.

Ainealased konsultatsioonid

Ainealaste konsultatsioonide ülesandeks on õpilase mahajäämuse likvideerimine läbi täiendavate selgituste, lisaharjutuste, suunamise ja julgustamise ning mitterahuldavaid õpitulemusi saanud õpilaste toetamine. Läbiviijaks on klassiõpetaja/aineõpetaja.

Ainealastes konsultatsioonides võivad osaleda õpilased pikaajalise puudumise (haiguse) tõttu, täiendavate selgituste jms saamiseks, kui õpilasel on tunnis midagi jäänud arusaamatuks. Saab ka konsultatsiooni ebaõnnestunud kontrolltööde või eelseisva kontrolltöö sooritamiseks.

Õpilasele, kellel on mõnes aines kahe trimestri hinded mitterahuldavad või on jäetud hinne välja panemata, saab määrata kohustuslikud ainealased konsultatsioonid või suunata parandusõppe/õpiabi rühma või määrata tugiisiku või koostada õpiabiplaani.

Õpiabiplaan sisaldab mittetäielikult omandatud aineosa vastamise plaani õppenädalate lõikes. Õpiabiplaani koostab klassiõpetaja/aineõpetaja, kes suunab ja kontrollib selle täitmist kuni nõutavate õpitulemuste saavutamiseni. Õppetöö tulemused kajastuvad e-kooli päevikus parandatud hinnetena.

Pikapäevarühm (1.-4. klass)

Pikapäevarühmas võimaldatakse õppekavavälise tegevusena õpilasele järelevalvet ning pedagoogilist juhendamist ja suunamist õppest vaba aja sisustamisel, koduste õpiülesannete täitmisel, huvitegevuses ning huvide arendamisel.

Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu ja arvatakse sealt välja direktori otsusega vanema kirjaliku avalduse alusel.

Pikapäevarühma tegevust koordineerib pikapäevarühma õpetaja. Õpilased võivad pikapäevarühma tunnist lahkuda õpetaja loal.

Pikapäevarühma tundide üle peetakse arvestust vastavas e-kooli päevikus.

Andekate õpilaste toetamine

Eesmärgiks on märgata õpilase annet, seda arvestada ja arendada.

Töö eriliselt andeka õpilasega toimub ainetunnis (lisaülesanded), tunnivälise tegevuse (teaduskool, olümpiaadid, konkursid, võistlused) ja/või huvitegevuse (aine- ja huviringid) kaudu.

Õpilasi, kes on saavutanud märkimisväärseid tulemusi kooli, maakonna ja vabariigi tasandil tunnustatakse kogunemistel, aktustel ja direktori vastuvõtul.

Õpiabirühma tunnid

Õpiabirühma võetakse vastu ajutiste ainealaste õpiraskustega ja välja kujunemata õpioskustega õpilane, kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile, õpetuse diferentseerimisele ja individualiseerimisele ei suuda täita põhikooli riiklikust õppekavast tulenevaid klassi ainekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust, või õpilane, kellel on logopeedilised probleemid.

Õpilane võetakse õpiabirühma vastu individuaalse arengu jälgimise kaardi alusel hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordinaatori ettepanekul ja kooli direktori otsusel.

Õpiabitunnid on rühmatunnid (kuni 6 õpilast rühmas) ja õpiabirühma võib moodustada erinevate klasside õpilastest.

Õpiabitunnid toimuvad üldjuhul enne või pärast ainetunde üks kuni kaks korda nädalas.

Õpiabitundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:

kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi nendes õppeainetes, milles õpilasel on raskusi klassi- või aineõpetaja töökavas sätestatud õpitulemuste saavutamisega;

arendatakse kognitiivseid oskusi;

korrigeeritakse kõnepuudeid ja arendatakse suulist ja kirjalikku kõnet lähtuvalt kõnepuude mehhanismist või olemusest.

Klassijuhataja teeb õpiabi rühma suunamise otsuse õpilasele ja õpilase seaduslikule esindajale teatavaks kirjalikult. Nõustumisest või mittenõustumisest teavitab kooli õpilase seaduslik esindaja kirjalikult. Otsusega mittenõustumise korral kool õpilasele õpiabi ei rakenda.

Õppeperioodi kestel jälgib klassijuhataja õpiabi tõhusust ning koos õpiabi õpetaja ja aineõpetajatega otsustab õpilase rühmas õppimise jätkamise vajalikkuse. Õpilase esindajal on õigus esitada kirjalik taotlus õpiabi lõpetamise kohta.

Õpiabi rühma töö kohta peetakse arvestust vastavas e-kooli

päevikus. Õpiabi õpetaja fikseerib õpilase arengu vähemalt kord

aastas. ***Vestlused sotsiaalpedagoogiga***

Õpilaste nõustamine sotsiaalpedagoogi poolt aitab ennetada ja lahendada õpi-, käitumis- ja toimetulekuprobleeme.

Käitumise tugikava

Käitumise tugikava koostatakse vajadusel käitumisprobleemidega õpilasele. Õpilasele määratud tugiisik jälgib ja toetab õpilast.

Individuaalne õppekava

Kool võib koostada haridusliku erivajadusega õpilasele, kelle arengu toetamine nõuab eritähelepanu, individuaalse õppekava.

Individuaalne õppekava on õpilase jaoks koostatud õppekava, mis loob tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks ning mille aluseks on põhikooli riiklik õppekava.

Individuaalse õppekavaga võidakse õppe tempot kas aeglustada või kiirendada, teha muudatusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis, ja õppekeskkonnas, sellega võidakse hõlmata üht, mitut või ka kõiki õppeaineid.

Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada ainult nõustamiskomisjoni soovitusel.

Individuaalse õppekava koostamisse kaasatakse õpilase vanem. Vajadusel kaasatakse õpetajaid ja tugispetsialiste. Individuaalse õppekava koostamise ja rakendamise eest vastutab hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija.

Märge individuaalse õppekava rakendamise kohta tehakse õpilasraamatusse ja e-

päevikusse. Õpilase üleviimine individuaalsele õppekavale vormistatakse direktori

käskkirjaga. ***Koduõpe***

Koduõpe on õpilase elukohas või haiglas koolikohustuse täitmiseks toimuv õpe. Elukohas õppides võib õpilane koolikohustust täita lapsevanema (eestkostja) soovil või tervislikel põhjustel.

Tervislikel põhjustel elukohas toimuvat õpet korraldab kool. Lapsevanema (eestkostja) soovil elukohas toimuvat õpet korraldab lapsevanem (eestkostja), kooli ülesanne on õpitulemuste kontrollimine ja hindamine.

Õpilase tervislikel põhjustel koduõppele viimise ja talle individuaalse õppekava rakendamise otsustab õppenõukogu perearsti või eriarsti määrangu alusel. Tervislikel põhjustel koduõpet läbiviivad õpetajad koostavad õpilasele koostöös lapsevanema ja õpilasega kooli õppekava või õpilasele nõustamiskomisjoni poolt määratud riikliku õppekava ning õpilasele ettenähtud tasustatavate nädalatundide põhjal õpilase võimeid arvestava individuaalse õppekava.

Võrgustikutöö

Ümarlaua kohtumine korraldatakse koolikohustuse mittetäitmise, hooletu suhtumise eest õppeülesannetesse ja korduvate käitumisprobleemide korral, kaasates vestlusringi õpilase, lapsevanema, õppealajuhataja, klassijuhataja ja/või aineõpetajad, vajadusel kooli direktori või muu institutsiooni esindaja.

Ümarlaua vestluse korraldab sotsiaalpedagoog ja see protokollitakse.

Ümarlaua vestluse otsuste täitmist jälgivad sotsiaalpedagoog, klassijuhataja ja/või aineõpetaja.

Õpilastega tekkinud probleemide lahendamiseks võib sotsiaalpedagoog kaasata psühholoogi, lastekaitsespetsialisti ja noorsoopolitsei.

8. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine

Karjäärinõustamisega aidatakse õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja

toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjäärioskuste tegemist ja eneseteostust.

1) Karjäärinõustamise ülesanne

   tutvustada õpilastele erinevaid ametiteid, edasiõppimisvõimalusi;

   anda teavet muutustest töömaailmas ning nendest lähtuvalt tulevikuprognoosidest;

   kujundada õpilastes adekvaatne enesehinnang ning õpetada karjääri planeerimist;

   arendada õpi- ja suhtlemisoskusi, meeskonna- ning infotööoskusi jm, et kujundada valmisolek töömaailma sisenemiseks ja elukestvaks õppimiseks.

2) Koolis kuuluvad karjääriteenuste hulka

   karjääriópetuse valiktund 8.klassis;

   erinevate õppimisvõimaluste tutvustamine aine- ja klassijuhatajatundides;

   arenguvestlustel suunatakse õpilast ja tema vanemat tegelema õpilase edasiõppimise võimalustega põhikooli lõpus;

   silmaringi laiendamine läbi vastavate messide (nt Teeviit, Rapla Rada külastamine jms);

   erinevate ettevõtete ja ametiasutuste külastamine (sh „töövarjuks“ olemine), kohtumiste korraldamine erinevate spetsialistide, teiste koolide esindajate, vilistlastega;

   erialaspetsialistide (nt Raplamaa Rajaleidja keskusest karjäärinõustajad jt) juhendamisel võimete ja kutsesobivuse testide täitmine ning tulemuste analüüsimine.

3) Karjääriplaneerimisel kasutatakse koolis nii individuaalseid kui ka grupinõustamisi. Individuaalsel nõustamisel lepitakse vajadusel kokku korduskohtumine. Grupinõustamisel osaleb grupp, klass. Grupinõustamisel tehakse erinevaid teste, rollimänge ja tutvustatakse erinevaid õppimisvõimalusi.

4) Koolis nõustavad õpilasi vastavalt oma pädevusele karjääriópetuse õpetaja, teised aineõpetajad ja klassijuhatajad.

9. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana

1) Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

2) Keskne põhimõte on, et lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest, mitte sellest, kelle juures ja kus õpilane õppis või tegevusi sooritas. Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal pole piisav. Täiendavat materjali ei küsita selle kohta, kes õpetas või kus õppis. Täiendava materjali vajadus on seotud sellega, et paremini mõista, kas taotletavad õpitulemused on omandatud.

3) Väljundipõhises õppes ei ole keskne küsimus selles, kuidas ja kus mingi pädevus või õpitulemus omandati, vaid pigem selles, kas see pädevus või õpitulemus on olemas ja kuidas selle olemasolu on võimalik hinnata. On oluline, et mujal õpitu oleks sisuliselt sobiv õppekavaga, mille järgi õpilane koolis õpib.

4) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sealhulgas erivajadustega õpilaste hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Mujal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada.

5) Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega. Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana on protsess, mis koosneb järgmistest etappidest: taotleja nõustamine, taotluse koostamine ja esitamine direktorile, taotluse hindamine, direktori otsus, (vajadusel) otsuse vaidlustamine ja vaidemenetlus.

6) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks moodustab direktor taotluse hindamise komisjoni, kes koosneb pedagoogilisest personalist ning kelle ülesanne on selgitada, kas kooli õppekavavälised õpingud või tegevused on võimaldanud nõutud õpitulemuste omandamist ning kas õpingute või tegevuste käigus omandatu on ajakohane. Hindamisse kaasatakse vähemalt kaks õpetajat, kes tunnevad terviklikult ja põhjalikult õppekava, kellel on kõrgelt arenenud empaatia- ja üldistusvõime, kes aktsepteerivad, et õppimine võib toimuda ka väljaspool kooli ja õppekava, kes tunnevad kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise erinevaid hindamise vahendeid ja nende kasutamise võimalusi.

7) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel tagatakse kvaliteet selle kaudu, et uuritakse õpilase esitatud õpitulemuste omandatuse tõendamist võimaldavaid materjale ning nende vastavust nende õpitulemustega, mille arvestamist taotletakse. Tüüpiliseks on küsida tõendusmaterjaliks õpitu kirjalikku refleksiooni või analüüsi, dokumenteeritud tõendusmaterjali ja vajadusel teha ka õpilasega vestlus. Hindamisel eristatakse otseseid ja kaudseid tõendeid. Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise hindamine toetub vaid tõendusmaterjalidele.

8) Hindamiskomisjonil on õigus nõuda täiendavaid tõendusmaterjale, kui esitatud tõendusmaterjalidest ei ole piisav õpitulemuse omandatuse tõendamiseks.

9) Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal tuleb esitada taotlus etteantud taotlusvormil kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise taotlemiseks. Koos taotlusega esitatakse ka vastav tõendusmaterjal.

Enne taotluse esitamist toimub õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõustamine taotluse esitamise ja nõutavate tõendusmaterjalide vormistamise ja esitamise kohta. Nõustamist viib läbi kooli direktori poolt määratud koolitöötaja.

10. Liikluskasvatuse teemad kooliastmeti, mis tulenevad riiklikes õppekavades sätestatud läbivast teemast „Tervis ja ohutus“, nende käsitlemise ulatus ning kavandatud liikluskasvatusalased tegevused

1) Vastavalt „Liiklusseadusele“ on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on

   ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;

teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

2) Kooli rolliks on vastavalt „Liiklusseadusele“ viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

3) Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“.

4) Määruses „Laste liikluskasvatuse kord“ on esitatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:

   põhikooli I astmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;

   põhikooli II ja III astmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

5) Maanteeamet soovitab liikluskasvatuse teemade kaudu kujundada alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

Teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada. Oskab:

kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;

kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;

käituda ühissõidukeis, neisse siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;

valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;

ohutult liigelda märjal, libedal, lumisel teel;

valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;

määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;

eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliastme lõpuks õpilane:

Väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust. Oskab:

ohust kiiresti ja korrektselt teatada;

ohutult evakueeruda koolist;

kasutada tulekustutustekki;

käituda/tegutseda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;

kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed;

käituda ühissõidukeis, neisse siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;

hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;

valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;

hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;

leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusalaste teemakäsitluste kohta;

kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja teab, kuidas ohtu vältida.

Teab:

lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;

tunneb/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile).

III kooliastme lõpuks õpilane:

Väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas. Oskab:

ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;

vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;

kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed;

kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;

leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus) ohutusalast olukorda teiste riikidega.

kirjeldada ohutu teekonna valiku põhimõtteid;

Teab:

teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;

liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);

ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta.

6) Klassijuhatajate ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse detailiseeritud teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides. Koolivälised liiklusalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis.

7) 3. ja 4.klassi lõpus on õpilastel võimalik teha jalgratturi eksam.

11. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamise korraldus

1) Kool tagab õpilasele ning vanemale teabe kättesaadavuse õppe- ja kasvatuse korralduse kohta elektroonse (e-kool, veebileht: http://www.jarvakandikool.edu.ee/) või kirjaliku teavituse kaudu.

2) Peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri esimeses aine- ja/või klassijuhatajatunnis.

Vanem saab teavet peamiste teemade, vajalike õppevahendite, hindamise korralduse ja planeeritavate ürituste kohta veebilehelt ning e-koolist. Veebilehel on avalikustatud kooli õppekava ja kodukord.

3) Hinnetest teavitamine toimub e-päeviku vahendusel.

4) Aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis. Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja ja lapsevanem.

5) Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

6) Kool tagab õpilase ning lapsevanema juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Nõustamine toimub kooli ruumides osapoolte eelneval suulisel või kirjalikul kokkuleppel. Õpilasele tugiteenuse määramisest teavitatakse lapsevanemat kirjalikult ning vanem annab tugiteenuse rakendamiseks kirjaliku nõusoleku.

7) Vajadusel kaasatakse nõustamisprotsessi kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või spetsialistid maakonnast.

8) Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks kutsub direktor kokku lastevanemate koosoleku vähemalt üks kord aastas.

12. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Õpetaja koostöö eesmärgiks on õppekavas kirjeldatud taotletavate õpitulemusteni/pädevusteni jõudmine õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lähtudes õpiväljunditest, etteantud ajast, õppekavas kirjeldatud õppesisust ja õppetegevusest.

Õpetajad teevad koostööd ainekomisjonides, õppenõukogus ning jagavad kogemusi kolleegidega suhtlemisel. Õpetaja planeerib oma tööd töökavas.

Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

1) Õpetajad koostavad õppekava üldosa ja ainekava alusel igal õppeaastal töökava kõikidele klassidele, kus nad õpetavad. Klassi töökavas täpsustatakse kooli ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja -materjale ning õpetajatevahelist koostööd.

2) Töökava on dokument, mille alusel toimub õppetöö õppetunnis. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna.
3) Õpetaja töökavad on vormistatud trimestrite kalenderplaanina.
4) Õpetaja töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavad põhimõisted, kasutatavad meetodid, õppekirjandus jm õppematerjal; oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused.
5) Õpetaja töökava õppesisu osas kavandatakse täpselt eesmärgistatud õppeülesanded õpitulemuste saavutamiseks.
6) Õpetaja esitab töökava õppealajuhatajale kinnitamiseks enne trimestri algust elektroonselt.
7) Trimestri algul teeb õpetaja oma töökava alusel õpilastele teatavaks õppeaines nõutavad õpitulemused, nende kontrollimise/hindamise aja ja vormi. Samas teeb õpetaja teatavaks konsultatsioonide, järelvastamise ja järeltööde sooritamise korra ja ajad.

13. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

1) Kooli õppekava uuendatakse vastavalt vajadusele.
2) Direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne selle kehtestamist arvamuse avaldamiseks õppenõukogule, hoolekogule ja õpilasesindusele.
3) Muudatused kirjutatakse õppekavasse ja õppekava algusesse tehakse märge viimase muudatuse kuupäevast.